

I nomi

...

Italian substantiivit

Cosa sono? Mitä ne ovat?

- Nk. asiasanoja, eli sanoja kuten *kirja*, *seinä*, *rakkaus*, *tietokone*...
- Taipuvat italiassa **suvussa** ja **luvussa**
 - Suku: **maskuliini** tai **feminiini**
 - Luku: yksikkö tai monikko
- Substantiivien eteen tarvitaan yleensä **artikkeli** (esim. *IL*, *LA*, *I*, *LE*...)
 - Artikkelin riippuu samoin sanan suvusta ja luvusta
 - Artikkeleja on **epämääräisiä** ja **määräisiä**
 - Niitä käytetään sen mukaan, onko sana uusi (epämääräinen) vai tuttu/tietty (määräinen)

Substantiivien suku

Maskuliini

- Maskuliinisanoja ovat:
 - **O-kirjaimeen** loppuvat sanat (esim. il libro, il muro, l'amico...)
 - **Jotkin e-kirjaimeen** loppuvat sanat (esim. il cane, il cellulare...)
- Maskuliinisanojen artikkeleja ovat:
 - Määräiset: **IL** ja **L'/LO** yksikössä sekä **I** ja **GLI** monikossa
 - Epämääräiset: **UN** ja **UNO** yksikössä

Substantiivien suku

Feminiini

- Feminiinisanoja ovat:
 - **A- kirjaimeen** loppuvat sanat (esim. la donna, l'amica, la porta...)
 - **Jotkin e-kirjaimeen** loppuvat sanat (esim. la carne, la parete...)
- Feminiinisanojen artikkeleja ovat:
 - Määräiset: **LA** ja **L'** yksikössä sekä **LE** monikossa
 - Epämääräiset: **UN'** ja **UNA** yksikössä

Substantiivien taipuminen (yksikkö/monikko)

Substantiiveja taivuttaessa monikkoon, muutetaan vain sen loppuvokaalia (ja tietenkin artikkelia)

Loppuvokaalit muuttuvat seuraavan säännön mukaisesti:

- **O** → **I** (esim. **il libro** → **i libri**)
- **E** → **I** (esim. **il cane** → **i cani**, **la parete** → **le pareti**)
- **A** → **E** (esim. **La donna** → **le donne**)

La donna →

L'uomo →

La gelateria →

La carta →

Il bar →

Il colore →

Il libro →

La parete →

La ragazza →

Il ragazzo →

Il figlio →

La figlia →

La donna → Le donne

L'uomo → Gli uomini

La gelateria → Le gelaterie

La carta → Le carte

Il bar → I bar

Il colore → I colori

Il libro → I libri

La parete → Le pareti

La ragazza → Le ragazze

Il ragazzo → I ragazzi

Il figlio → I figli

La figlia → Le figlie

Gli aggettivi

...

Italian adjektiivit

Cosa sono?/Mitä ne ovat?

- **Adjektiivit** ovat kuvailun sanoja, eli sanoja kuten *kaunis, pieni, iso, punainen, malttamaton* ym.
- Adjektiiveja käytetään määrittämään tarkemmin substantiiveja
 - Niitä voidaan käyttää substantiivien yhteydessä sekä ilman, jos substantiivi on kontekstista tuttu/korvattu pronominilla (esim. “Cosa pensi della mia nuova gonna? - È davvero bella!” = “Mitä pidät uudesta hameestani? - Se on todella kaunis!”)
- Adjektiivit eivät ole itsessään mitään sukua: ne taipuvat määrittämänsä substantiivin mukaan **suvussa*** ja **luvussa**
 - Esim. la gonna bella / il vestito bello → le gonne belle / i vestiti belli
 - *kaikki adjektiivit eivät taivu suvussa

Adjektiivityypit

- Adjektiiveja on kahdenlaisia:
 - **Yksikössä -o/-a -loppuiset** (esim. bello/-a, nuovo/-a...)
 - -o-loppuinen on maskuliinimuoto ja -a-loppuinen feminiinimuoto
 - Monikossa -o → -i ja -a → -e
 - Esim. bello → belli, bella → belle
 - **Yksikössä -e-loppuiset** (esim. finlandese, gentile...)
 - Nämä eivät taivu substantiivin suvun mukaan
 - Monikossa -e → -i
 - Esim. gentile → gentili
- → Adjektiivien loppuvokaalit taipuvat siis samojen sääntöjen mukaan, kuin substantiivienkin

Adjektiivin paikka

- Adjektiivin paikka voi lauseessa vaihdella melko paljon
 - Esim. “Questo borgo è molto bello”/”Molto bello questo borgo”...
- Kun adjektiivi on määrittämänsä sanan vieressä (esim. vanha linna, kylmä ilma...) → sen voi sijoittaa joko substantiivin eteen tai sen jälkeen
 - Suurin osa yleisimmin käytetyistä, lyhyistä adjektiiveista voi sijoittaa kummalle puolelle vaan (tavallisempaa on sijoittaa se substantiivin jälkeen)
 - Näillä on pieni merkitysero: jos adjektiivi on sanan edessä, se on yksinkertaisesti määrittävä. Jos se sijoitetaan sanan perään, sillä on erottava merkitys (ei kuitenkaan niin suurta merkitystä käytännössä)
 - Esim. “Mi piacciono i vecchi orologi” = Pidän vanhoista kelloista vs. “Mi piacciono gli orologi vecchi” = Pidän vanhoista kelloista (enkä moderneista)
 - Joitain adjektiiveja voi taas käyttää vain substantiivin perässä (esim. La lavagna **interattiva multimediale**)

Adjektiivien vertailumuodot

- Adjektiivit voidaan taivuttaa myös vertailumuodoissa, joiden avulla voidaan tietenkin *verrata asioita keskenään* erilaisin tavoin
- Adjektiiveilla on kolme vertailuastetta:
 - Positiivi (per es. *bello/-a*)
 - Komparatiivi (per es. *più bello/-a*)
 - Superlatiivi (per es. *il/la più bello/-a, bellissimo/-a/-i/-e*)
 - Superlatiiveja on italiassa kaksi: *superlativo relativo* sekä *superlativo assoluto*

Positiivi

- Positiivilla pystytään toteamaan, minkälainen jokin asia on
 - → kyseessä on siis adjektiivin *perusmuoto*
 - Esim. un libro *interessante*, una lezione *noiosa*, un *bel* giorno...
- Positiivilla voidaan myös ilmaista, että jokin on *yhtä paljon/vähän* jotakin, kuin jokin toinen (tarkalleen ottaen tämäkin on jo komparatiivi)
 - Esim. Laura è *bella come/quanto* Emilia, il libro è *interessante come/quanto* il film
 - Muita tässä yhteydessä käytettäviä ilmaisuja:
 - tanto...come/quanto
 - così...come/quanto
 - non meno...di/che
 - ...al pari di...

Provate a formare delle frasi con i positivi

- Prendere un caffè
- Andare al ristorante
- Fiori
- Studiare
- Gli amici
- La pizza margherita
- La parete
- Il pavimento
- L'armadio
- I parenti
- bello
- importante
- brutto
- verde
- azzurro
- buono
- noioso
- grigio
- grande
- piccolo

Komparatiivi

- Komparatiivimuodoilla voidaan vertailla kahta tai enempää asiaa keskenään jonkin ominaisuuden suhteen
- Italiaksi se muodostetaan yksinkertaisesti laittamalla adjektiivin eteen joko sana *più* tai *meno*
 - Esim. *più/meno bello/-a, più/meno gentile...*
 - Suomen kielen *kuin* sanaa vastaa italiaksi joko sana *di* tai *che*
 - *Di* → verrataan kahta asiaa/ihmistä (eli substantiivia)
 - *Che* → verrataan kahta adjektiivia/verbiä/adverbiä
 - Esim. Laura è *più bella di* Ilaria, Il libro era *più interessante del* film, Leggere il libro è stato *più noioso che* guardare il film...

Provate a formare delle frasi con i comparativi

- Prendere un caffè vs. Andare al ristorante
- L'armadio vs. L'armadietto
- Studiare l'italiano vs. Studiare il francese
- La pizza margherita vs. La pizza alla diavola
- La pasta carbonara vs. Il cacio e pepe
- Gli amici vs. I parenti
- Fare palestra vs. Fare lo yoga
- La città vs. La campagna
- bello
- importante
- brutto
- verde
- azzurro
- buono
- noioso
- grigio
- grande
- piccolo

Superlatiivi

- Superlatiivilla voidaan kertoa, mikä asia oli kaikkein hienoin/paras/huonoin yms. (joko muihin verrattuna tai yksinään)
- Jos verrataan asiaa muihin (superlativo relativo), muodostetaan superlatiivi seuraavalla tavalla: *il/la più/meno bello/-a, il/la più/meno gentile...* → eli lisätään komparatiivimuodon eteen määräinen artikkeli
 - Laura è *la più bella* nel gruppo
 - Roma è *la più bella* città nel mondo (tai: *la città più bella...*)
 - Questo biglietto è *il meno costoso*

Superlatiivi: epäsäännölliset taipumiset

- Adjektiiveilla *buono*, *cattivo*, *grande* ja *piccolo* on olemassa (tavallisten taivutusmuotojen **lisäksi**) latinaan pohjautuvat vertailumuodot:

POSITIVO	COMPARATIVO	SUPERLATIVO
Buono	Migliore	Ottimo
Cattivo	Peggior	Pessimo
Grande	Maggiore	Massimo
Piccolo	Minore	Minimo

- Attenzione! Näiden muotojen komparatiivissa ja superlatiivissa **ei käytetä** sanoja *più/meno*: Lui è *il migliore* amico nel mondo

Provate a fare delle frasi con i superlativi

- Prendere un caffè
- Andare al ristorante
- Fiori
- Studiare
- Gli amici
- La pizza margherita
- La parete
- Il pavimento
- L'armadio
- I parenti
- bello
- importante
- brutto
- verde
- azzurro
- buono
- noioso
- grigio
- grande
- piccolo

Superlatiivi

- Italiassa superlatiivimuotoja voidaan käyttää myös ilman mihinkään vertaamista.

Näitä kutsutaan *absoluuttisiksi superlatiiveiksi*

- Ne suomentuvat yleensä esim. *Erittäin/todella [adjektiivi]*
- Absoluuttiset superlatiivit voidaan muodostaa seuraavin tavoin:
 - Päätteellä *-issimo/-a/-i/-e* → Il pranzo era buonissimo!
 - Joillain adjektiiveilla latinasta peräisin oleva pääte *-errimo/-a/-i/-e* → celebre → celeberrimo
 - Laittamalla eteen/jälkeen erilaisia vahvistavia adjektiiveja/adverbejä, kuten esim. *Molto, assai, decisamente, estremamente...* → Lui è decisamente bello/ Sono stanco morto
 - Laittamalla sanan eteen prefiksejä kuten *super-/iper-* ym. → Lui è superbello!
 - Toistamalla adjektiivin positiivimuodon → Lui è bello bello

Superlatiivi: fun facts

- Nämä sanat ovat myös vertailumuotoja, mutta niillä ei nykyitaliassa ole positiivimuotoja (eikä niitä käytetä hirveästi vertailuun)

4) Ci sono forme di comparativo e di superlativo, venute dal latino, prive di corrispondente aggettivo di grado positivo; esse derivano da preposizioni, come puoi vedere nel quadro seguente:

PREPOSIZIONE	COMPARATIVO	SUPERLATIVO
<i>supra</i> sopra, in alto	superiore = più alto	sommo e supremo = altissimo
<i>infra</i> sotto, in basso	inferiore = più basso	infimo = bassissimo
<i>ultra</i> di là, oltre	ulteriore	ultimo
<i>post</i> dopo	posteriore	postremo
<i>ante</i> davanti	anteriore	-
<i>citra</i> di qua	citeriore	-
<i>extra</i> fuori	esteriore = più esterno	estremo
<i>intra</i> dentro	interiore = più interno	intimo
<i>prope</i> vicino, presso	-	prossimo